

הקובע את ההלכה, ההלכה היא הלכה של כל הרבנים. זהו פלורליזם במובן החיובי ביותר.
(כמה חיים דתיים התנגדו בקריאות ביניים ל־ דברים אלה.)

אני מוכן לקבל ברצון כל הדרכה בעניין זה. אמרתי שאני בור בנושא זה. אם אני חושב שמהו טוב בדת היהודית,

שר־הדתות ורהפטיג

ואתם טוענים לעומתי שהדבר אינו נכון, אני יכול רק להצטער.
אני שואל: הנה מתרגשת עלינו צרה גדולה, של מלחמת עדות במדינה. אני חושש ממנה, אני מזהיר מפניה; אני חושב שאנו רואים את סימניה הראשונים. בבוא השלום נע־ מוד בפני בעייה זו בצורה החמורה ביותר.
מדוע דווקא הדת היהודית הולכת בראש ונושאת את דגל הפילוג?

השבות, על העלייה, על קודש הקודשים שלכם, על העלייה לישראל.

אתם מחבלים בעלייה!

בגלל החוקים שאתם העברתם בכנסת, אין ביכולתם של רבנות יהודים, החושבים את עצמם ליהודים, לבוא לארץ, כי אינם "יהודים" לפי חוק־השבות שאתם קיבלתם. ואח־ רים, בני זוגם של יהודים לפי ההלכה, יצטרכו לעבור תה־ ליכריגור בעל כורחם — אם רבנים אלה ירצו בכלל לגייר אותם.

"ממזר" הוא תואר כבוד!

אבל נתורגא לעסקנים ה"חילוניים": סתם מסרתם את המונופול על הנישואין והגיורושין בידי הרבנים. אתם דנים חיליים קרביים של צה"ל לממזרות. **התיתכן צביעות גדולה יותר מזו שלכם ב־ פרשה זו?**
אתם יצרתם את החוק המונע מצעירים אלה להת־ חתן, ועכשיו אתם באים אל הדוכן הזה ואומרים: "אוי ר־ אבוי, רבנים, מה אתם עושים? אנא, רבנים טובים, תפסקו בניגוד להלכה!"

מה יותר צבוע מזה?
רבנים אלה יכולים לדון כל אדם לממזרות, לפי ההלכה שלהם. בעיני ממזרות זו אינה בושה, זה לא מבייש אף אחד. במצב זה — אות־כבוד הוא להיות ממזר.
אני מכריז מעל דוכן זה: כולנו ממזרים. כו־ לנו מזדהים עם גורלם של שניים אלה, שהוכ־ רוז עליירי הרבנים כממזרים.
בנימין הלוי: אולי בעולם הבא, לא בעולם הזה.

מ. פרוש: להיקרא ממזר נקרא תואר־כבוד?
אורי אבנרי: להיקרא על־ידך ממזר — זה תואר־כבוד!
כבוד היושב־ראש, מהו המוצא מן הסבך הזה של ה־ צביעות, ששני הצדדים הסתבכו בו?

"חוק מועצת הרבנות הראשית" בא להאריך בארבעה חודשים את כהונת הרבנות הנוכחית אחרי שכבר פגה — מפני ששופטי הקואליציה לא הגיעו בינם לבין עצמם לידי הסכם על בחירת רבנות חדשה.
בוויכוח הגדול, היתה סיעתנו היחידה שנק־ טה עמדה עקרונית. כמה עיתונים הכתירו את הדו"ח שלהם על ויכוח זה בקריאת־ביניים, שזק אורי אבנרי בעת נאומו של נציג ל"ע: "כולם נואמים נגד, וכולם יצביעו בעד!"
אבנרי עצמו נאם בהזדמנות זו נאומו עקרוני על מעמד הרבנות. הוא אמר:

אורי אבנרי: אינו מתכוון לשמש שופט בין עמדות לתחסות וטענות צבועות.
איני יודע מי צבוע יותר ומה צבוע יותר: מי שקם ומופח בידי רבנים את השלטון ה־ בלעדי, לשבט ולחסד, על מיליוני בני־אדם ב־ ישראל, ובני־אדם הרוצים לבוא לישראל, והי־ מנכה את אותם רבנים עצמם כנוקשים וכבלי־ ת־אנשיים;

או מי שדורש שהמוסדות החילוניים ימנו את הרבנים וישלמו את משכורתם, אבל מת־ נגד לכך שאותם מוסדות יתערבו בפעולות הרבנים.
על ויכוח כזה, אדוני היושב־ראש, אפשר לומר רק מה שאמר משורר יהודי גדול, היינריך היינה, על ויכוח דומה, והדברים אינם בסגנון פרלמנטרי.

הצביעות של עסקני הדת

נדבר קודם כל על עמדת הדתיים. ש־הדתות אמר שהוא רוצה ב"רבנות ראשית ממלכתית בלתי־חילונית כמוסדות המדינה, או שלא תהיה רבנות ממלכ־ תית בכלל".

אורי אבנרי מכריז מעל דוכן הכנסת

"כולנו ממזרים!"

כל המושגים של "אשכנזים" ו"ספרדים" — מקורם במינהגי הדת היהודית. היכן הם קיימים בכלל, אם לא בחיי הדת היהודית, במיני הגים הדתיים?

אתם, המדברים השכם והערב על אחדות ה־ עַם, האם אינכם צריכים להיות הראשונים לביטול אפליות אלה?

הרב ניסים צריך לפרוש!

איני רוצה להרחיב את הדיבור על בעיית הגיל. דורשים מאיתנו להאריך את כהונת הרב ניסים כדין, למרות שעבר את גיל הפרשה.
איני רוצה לפגוע בשום אדם, גם לא ברב הראשי. אך מדוע אנשים פורשים לגימלה? יש בכך הגיון מסוים.

נסיון־החיים מלמד שבגיל מסויים אדם נעשה יותר נוקשה, יותר שמרני, ובמיקרים קיצו־ ניים — אף סניילי.

לגבי כל התפקידים במדינה נקבע גיל־פרישה. והנה אתם אומרים שדווקא בשטח זה גיל־הפרישה שנקבע אינו צריך לחול. מדוע? מפני שלעסקנים הדתיים, הקובעים את המינויים על פי קריטריונים חילוניים (כי המפלגה הדתית לאומית, כמפלגה, היא גוף חילוני), זה נוח.
זלמן שובל (ע"מ): גם בממשלה אין פורשים לגימלה לפי גיל הפרשה שנקבע, אבל איני מתווכח על כך.

אורי אבנרי: איני רואה שום הצדקה להארכת כהו־ נתו של רב, שמלאו לו השבוע 75 שנה, ואני מאחל לו אריכות ימים עד מאה ועשרים.

הוא הגיע לגיל 75. אני מתנגד להארכת כהונתו.

עוד באותו ערב הובאה הצעת־החוק לוועדת־ הפנים, שאורי אבנרי חבר בה. אבנרי הגיש ב־ ועדה שתי הסתייגויות. והן: (א) להאריך את כהונת הרבנות בשישה שבועות בלבד, (ב) למנוע את המשך כהונתו של הרב ניסים כנשיא בית־ המשפט הרבני, אחרי שהגיע לגיל פרישה. (לפי החוק, יכהן במיקרה כזה כנשיא הוותיק שב־ דיינים.)

למחרת היום הובאה הצעת־החוק לקריאה שנייה ושלישית. שלום כהן נימק את ההסתיי־ גות הראשונה, ואורי אבנרי את השנייה.

יש רק מוצא אחד, ישר, נקי וטהור, הן לפני־ בת הדת, הן לטובת המדינה: הפרדת הדת מן המדינה.

ואתיקן ופילוג עדתי

החוק המובא לפנינו רוצה להחיות את הרבנות, שברגע זה כבר איננה קיימת. אם רוצים לכפות עלינו את החוקים האלה, הרי שמותר לנו, כאנשים חילוניים, לשאול שאלות. **מותר לשאול, למשל: אם יש רבנות ראשית, למה היא קיימת רק לזרם אחד ביהדות? למה רק לזרם האורתודוקסי? למה לא לזרמים אחר־ רים, שמיליוני יהודים משתייכים אליהם — כמו הזרם הרפורמי והזרם הקונסרבטיבי?**
עד כמה שידוע לי — ואני בור ועם־הארץ בעניינים אלה

כבוד השר, עצם המושג "רבנות ממלכתית בלתי־חילונית" הוא אבסורד שבאבסורד.

אם הרבנות היא ממלכתית במדינה דמוקרטית, הרי שהיא כפופה לרצון הרוב. אם הרוב רוצה לבטל את ההלכה, או לפרש את ההלכה, או לשנות את ההלכה — זו זכותו. אם הרבנות רוצה להיות בלתי־חילונית ברצון הרוב במדי־ נה הדמוקרטית, כדי לשמור אמונים להלכה הדתית — כי אז היא חייבת להדול ולהיות ממלכתית.

אייאפשר לאחוז את החבל בשני הקצוות: לרצות לכפות את סמכות הרבנים על הכלל, על כולנו, על כל הכופרים בסמכות הרבנית — ובאותו זמן לשלול את זכותו של הרוב לכפות את רצונו על הרבנים. עליכם לבחור.

אנו אומרים לעסקני הדת: אם אתם רוצים במינוי רבנים מטעם הכנסת, תהיה לכם "רבנות מטעם".

הכנסת היא מוסד חילוני, רוב חבריה אינם דתיים. אם כנסת זו ממנה רבנות, הרי זה מינוי חילוני, שביא במקום או במאוחר לחילוניזציה של הדת ושל ערכיה.

ההיסטוריה תגדיר אתכם, עסקני הדת, כר־ בות הימים, כקברני הדת בישראל.

הצביעות של "החילוניים"

מול צביעות זו של העסקנים הדתיים עומדת הצביעות של עסקני המפלגות החילוניות.

אין לכם דם, אין לכם אומץ־לב, לשחרר את הציבור הישראלי מעול הכפייה הדתית, על־ידי הפרדת הדת מן ה־ מדינה.

במיסגרת של מקצועימכר, סחר־מכר, אתם מספסרים ב־ חרות האדם החילוני, ומוסרים בידי ההלכה והרבנים ה־ אורתודוקסים את השלטון על הרוב החילוני במדינה.

האינכם מרגישים שאתם מנוחלים, כאשר אתם עולים על הדוכן הזה ודורשים מן הרבנים לאנוס את מצפונם ולפסוק בניגוד להלכה, כדי לחלץ אתכם מצרתכם?

לאותם הרבנים מסרתם את הסמכות הבלעדית על חוק־

מטעם ואין להתערב בשיקולי בית הדין.
אבנרי מציג את עצמו
ה"כ אבנרי הציג את עצמו כ־ ממזר, בור ועם הארץ, ולא איכפת לו שמישהו לפי תורה שלו קבע שאח ואחות מסויימים ממזרים הם. אבל הוא קובע שלמעשה זו "רבנות מטעם" ומכוח הכנסת הוא תבע הסדרת הדת מהמדינה.
ברוח זו דיבר גם ד"ר משה סנה

כך תואר נאום זה ב"הצופה"

— לא היה בדת היהודית ואתיקן, לא היה אפיפיור, לא היה רב ראשי.
השם הוא אחד, אבל הרבנים הם רבים. מדוע כופה עלינו החוק הזה רבנות ראשית אחת, אורתו־ דוכסית, גם על אותם שאינם אורתודוקסים, הכופרים ב־ אורתודוקסיות?
ואם כבר רבנות אחת, מדוע שני רבנים ראשיים — אחד ספרדי ואחד אשכנזי?
ומה עם עדות רבות אחרות?
אחד הדברים שהם טובים ויפים בדת היהודית, זה ה־ פלורליזם שלה. בדת היהודית — כך נדמה לי, ואם אני טועה, תקנו אותי — כל רב הוא אוטונומי; אין אפיפיור